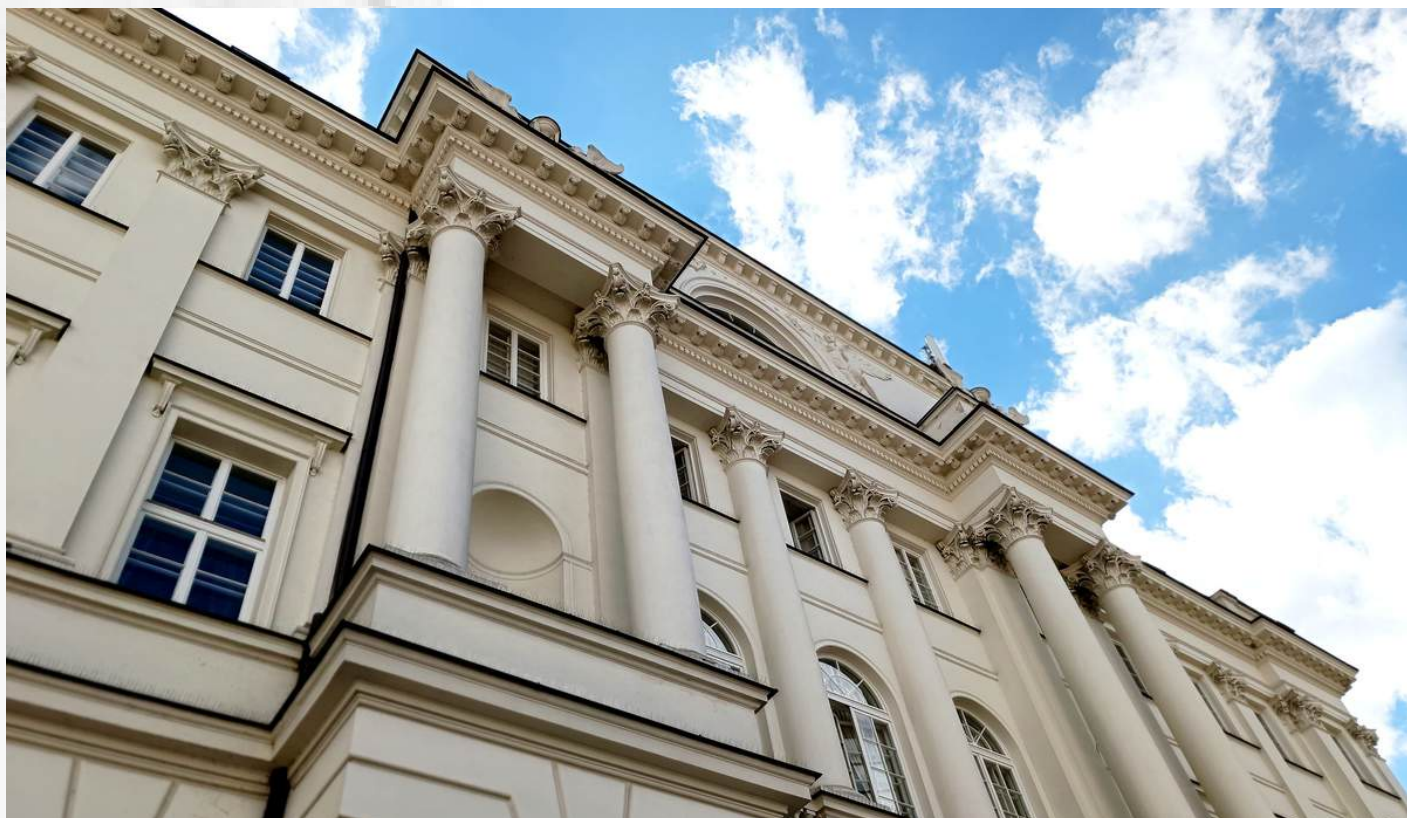

ELEMENTY

NEWSLETTER INSTYTUTU HISTORII NAUKI
IM. LUDWIKA I ALEKSANDRA BIRKENMAJERÓW

W tym numerze...

01 SŁOWEM WSTĘPU

NOWOŚCI BIBLIOTECZNE 06

02 WSPÓLPRACE

KONKURSY 07

03 KONFERENCJA NAUKOWE

KALENDARZ WYDARZEŃ 08

04 OSIĄGNIĘCIA I SUKCESY

PRZYDATNE STRONY 09

05 DZIAŁ WYDAWNICZY

ANKIETA 10

Słowem wstępu...

Instytut Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk jako patronów obrał sobie Ludwika Antoniego i Aleksandra Birkenmajerów – dwóch wielkich polskich uczonych, ojca i syna. Pierwszy był matematykiem, fizykiem i astronomem oraz historykiem nauki, drugi – historykiem nauk ścisłych i filozofii a także wszechstronnym znawcą dziejów książki. Obydwaj położyli podwaliny pod naukowe badanie dziejów wiedzy i poznania. Starszy z nich, Ludwik Antoni Birkenmajer, był przedstawicielem trzeciego pokolenia spolszczonej rodziny o korzeniach południowo-niemieckich i szwajcarskich. Jego dziadek, Antoni Karol (1778–1830), służył jako żołnierz w kontyngencie badeńskiego Wielkiej Armii cesarza Napoleona. Ranny w trakcie wyprawy na Moskwę, dochodził do zdrowia w Zamościu i Tuchowie, a ożeniwszy się z Anną Wyszowską założył polską odnogę rodziny. Ojciec Ludwika Antoniego, Józef Herman (1825–1856), po nieudanej próbie studiów na Uniwersytecie Lwowskim, musiał zadowolić się posadą urzędnika. Urodzony 18 maja 1855 r. w miasteczku Lipsko w Małopolsce, Ludwik Antoni był najmłodszym z trojga rodzeństwa. Ojca utracił w pierwszym roku życia. W efekcie wzrastał w warunkach niedostatku, a wykształcenie zdobywał z niemałym poświęceniem. Mimo to wrodzone zdolności i niepospolita pracowitość spowodowały, że ukończył Gimnazjum im. Franciszka Józefa we Lwowie i Uniwersytet Lwowski, specjalizując się w naukach matematycznych. Po studiach objął posadę nauczyciela matematyki i fizyki w szkole średniej w Czernichowie pod Krakowem. Pracę dydaktyczną łączył z nauką, zdobywając doktorat w 1879 i habilitację w 1881 r. W następnych latach rozpoczął wykłady z historii nauk matematycznych na Uniwersytecie Jagiellońskim, którego z czasem został profesorem. Z uczelnią tą i krakowskim środowiskiem naukowym pozostał związany do końca życia. Zmarł 20 listopada 1929 r.

Ludwik Antoni Birkenmajer był autorem przeszło stu prac z zakresu matematyki, fizyki i astronomii, ale jak można stwierdzić dziś, niemal sto lat po jego śmierci, najtrwalej w historii nauki zapisała się monografia należąca właśnie do dziedziny historii nauki – *Mikołaj Kopernik. Część pierwsza: Studia nad pracami Kopernika oraz Materyały biograficzne* (Kraków 1900). Potężny ten tom sam autor traktował jako dzieło nieukończone i planował jego kontynuację. Podparte gruntownymi studiami archiwalnymi oraz fachową wiedzą matematyczną, fizyczną i astronomiczną, studium życia i dokonań Kopernika okazało się przewodnikiem dla wszystkich późniejszych pokoleń kopernikanistów, a także odegrało niemałą rolę w przeprowadzeniu w latach 1972–2007 w naszym Instytucie międzynarodowego projektu badawczo-wydawniczego Nicolai Copernici Opera omnia. Co więcej, w zeszłym roku ukazał się angielski przekład dzieła życia Ludwika Antoniego Birkenmajera, *Nicolaus Copernicus. Part One: Studies on Copernicus's Works and Biographical Materials* (Toruń 2023) w przekładzie wybitnego amerykańskiego historyka astronomii i kopernikanisty André Goddu. Nie ulega wątpliwości, że przekład ten da drugie życie dziełu Birkenmajera i zainspiruje wiele nowych prac kopernikanistycznych.

prof. Jacek Soszyński

WSPÓŁPRACE

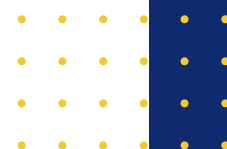

Współpraca między Instytutem Historii Nauki im. L. i A. Birkenmajerów PAN a Narodowym Muzeum Techniki w Warszawie

W dniu 21 maja 2024 r. została podpisana umowa o współpracy między Instytutem Historii Nauki im. L. i A. Birkenmajerów PAN a Narodowym Muzeum Techniki w Warszawie.

Współpraca przewiduje współtworzenie rozwiązań edukacyjnych i popularyzatorskich, ochronę dziedzictwa niematerialnego i materialnego, prezentowanie rezultatów współpracy i upowszechnianie jej wyników, w tym na konferencjach, kongresach, wystawach i innych wydarzeniach.

KONFERENCJE NAUKOWE

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA SCIENTIAE

W dniach 11–14 czerwca 2024 odbyła się 11. międzynarodowa konferencja naukowa SCIENTIAE, która tym razem gościła w Brukseli, w gmachach Królewskiej Flamandzkiej Akademii Belgii na rzecz Nauki i Sztuk (KVAB).

Ponad setka badaczy z całego świata dyskutowała o różnych aspektach przemian intelektualnych i nowych sposobach budowania wiedzy w szeroko pojętym okresie wczesnonowożytnym (1400–1800).

Troje naszych pracowników – dr Maciej Jasiński, dr Justyna Rogińska oraz dr Barbara Bienias z Pracowni Historii Nauk Ścisłych – wygłosiło referaty prezentujące efekty ich najnowszych badań.

Dr Rogińska opowiadała o związkach Christiny Kirch (1697–1782) z Królewską Pruską Akademią Nauk w kontekście wynagrodzeń, jakie otrzymywać mogła kobieta za pracę na rzecz Akademii, w tym tworzenie kalendarzy. Dr Jasiński zaprezentował wstępne wnioski z lektury korespondencji Jana Heweliusza z Michałem Antonim Hackim (1630–1703) oraz Juanem Caramuelem y Lobkowitzem (1606–1682), a dr Bienias przedstawiła sposoby wprowadzania nowych teorii astronomicznych do szerszego obiegu przez twórców popularnych kalendarzy w XVII-wiecznej Anglii. Podczas konferencji zaproszone wykłady wygłosili dr Sietske Fransen (Science and Medicine in Seventeenth-Century Brussels: The Van Helmonts in Context) oraz prof. Steven Vanden Broecke (Reinventing the gods. A kind word for early modern astrology).

Dwa panele plenarne poświęcone były projektom VERITRACE (kierownik projektu: prof. Cornelis J. Schilt) oraz RENEW18 (kierownicy projektu: prof. Steffen Ducheyne, prof. Karin de Boer, prof. Arnaud Pelletier).

Informacje o konferencji, program oraz księga abstraktów znajdują się na stronie SCIENTIAE

**ZOBACZ
PROGRAM
KONFERENCJI**

KONFERENCJA ICOHTEC-SHOT

(INTERNATIONAL COMMITTEE FOR THE HISTORY OF TECHNOLOGY - SOCIETY FOR THE HISTORY OF TECHNOLOGY)
W VIÑA DEL MAR (CHILE)

11 lipca 2024 dr hab. Sławomir Łotysz, prof. PAN, wygłosił tzw. Kranzberg Lecture czyli wykład otwierający na konferencji ICOHTEC-SHOT (International Committee for the History of Technology - Society for the History of Technology) w Viña del Mar (Chile).

Zaproszenie do wygłoszenia Kranzberg Lecture to najwyższe wyróżnienie przyznawane przez ICOHTEC od 1998. Wśród dotychczasowych laureatów byli m.in. Dagmar Schäfer (Max Planck Institute in Berlin, 2019), Robert Bud (Science Museum in London, 2018), Robert Fox (University of Oxford, 2015), Thomas P. Hughes (University of Pennsylvania, 1999).

Wykład zatytułowany „Reuse for better health”, nawiązując do tematu wiodącego konferencji, którym jest „Reparando / Repair in the History of Technology”, bazuje na wynikach jego badań prowadzonych w ramach międzynarodowego projektu “Media and Epidemics: Technologies of Science Communication and Public Health in the 20th and 21st Centuries”.

ZOBACZ PROGRAM
KONFERENCJI

ELBLĄSKIE FRAGMENTY STAROANGIELSKIEGO PSAŁTERZA NA KONFERENCJI W ALKMAAR

Z prac zespołu Manuscripta.pl

W DNIACH 4-5 WRZEŚNIA 2024 R. W REGIONAAL ARCHIEF ALKMAAR ODBYŁA SIĘ KONFERENCJA WSPÓLORGANIZOWANA PRZEZ UNIWERSYTET W LEJDZIE I UNIWERSYTET WARSZAWSKI,

której centrum stanowił zachowany jedynie we fragmentach jedenastowieczny psalterz z głosem staroangielską, znany w literaturze jako Psalterz 'N'. Rękopis, którego fragmenty znane są badaczom od lat 60. ubiegłego wieku, w ostatnich latach nie tylko wzbudził na nowo zainteresowanie w środowisku naukowym, ale też rozpalił wyobraźnię szerszej publiczności. Stało się to za sprawą rozwoju badań fragmentologicznych, zajmujących się m.in. makulaturą rękopiśmienną wykorzystywaną zarówno przez średniowiecznych, jak i nowożytnych introligatorów. Rozpoczęcie systematycznych badań nad tego typu źródłami przyczyniło się do odkrycia kolejnych brakujących elementów sławnego kodeksu.

CZTERY SPOŚRÓD 25 NIEZNANYCH DOTĄD FRAGMENTÓW ODNALEZIONE ZOSTAŁY W OPRAWACH STARYCH DRUKÓW ZE ZBIORÓW BIBLIOTEKI ELBLĄSKIEJ.

Odkrycia dokonano dzięki współpracy prowadzonego przez IHN PAN projektu Manuscripta.pl z Fragmentarium.ms, największą platformą gromadzącą dane dotyczące fragmentów średniowiecznych rękopisów. Opis projektu znaleźć można na stronie:

ZOBACZ OPIS PROJEKTU ➔

Tomy, które okazały się kluczowe dla poznania wczesnonowożytnych losów staroangielskiego psalterza, należały do zbiorów Samuela Meienreisa, elbląskiego mieszczanina i bibliofila, który nabył je podczas studiów teologicznych w Lejdzie w pierwszych latach XVII w.

Konferencja zgromadziła specjalistów, których badania, odnosząc się w różny sposób do historii Psalterza 'N', wzajemnie się dopełniają. Zaprezentowane referaty dotyczyły zarówno okoliczności jego powstania, cech kodykologicznych, jak i dalszych losów, specyfiki opraw, w których został wtórnie wykorzystany, badań proveniencyjnych (w tym przez wszystkie kolekcje Samuela Meienreisa), badań fizyko-chemicznych czy wirtualnej rekonstrukcji kodeksu.

Więcej na temat fragmentów odnalezionych w zbiorach Biblioteki Elbląskiej przeczytać można na blogu manuscripta.pl:

<https://manuscripta.pl/blog/2023/04/03/tajemnice-opraw/>

oraz w artykułach:
Monika Opalińska, Paulina Pludra-Żuk, Ewa Chlebus, *The Eleventh-Century 'N' Psalter from England: New Pieces of the Puzzle*, „The Review of English Studies”, Volume 74, Issue 314, April 2023, Pages 203–221,
<https://doi.org/10.1093/res/hgac081>

**ZOBACZ
PROGRAM
KONFERENCJI** ➔

IHN PAN lokalnym organizatorem 8th International Conference on the History of Mathematics Education

W dniach 16–20 września 2024 r. w Pałacu Staszica odbyła się **8th International Conference on the History of Mathematics Education**, której lokalnym organizatorem był Instytut Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk.

Konferencja zgromadziła naukowców reprezentujących 20 krajów z sześciu kontynentów: Europy, Ameryki Północnej, Ameryki Południowej, Azji, Afryki i Australii.

Ceremonię otwarcia poprowadziła dr Karolina Karpińska z Instytutu Historii Nauki PAN, członkini Międzynarodowego Komitetu Organizacyjnego konferencji.

Przemówienia powitalne wygłosili kolejno: prof. Konrad Osajda, Przewodniczący Rady Kuratorów Wydziału I Nauk Humanistycznych i Społecznych PAN, prof. Joanna Schiller-Walicka, Zastępca Dyrektora Instytutu Historii Nauki PAN, oraz prof. Gert Schubring, członek stałego komitetu organizacyjnego oraz jeden z założycieli International Conferences on the History of Mathematics Education.

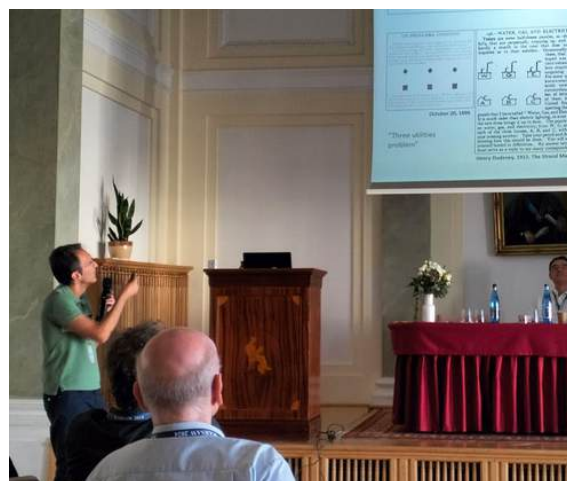
Zakres tematyczny ICHME-8 obejmował m.in. ewolucję programów nauczania matematyki w poszczególnych krajach, analizę podręczników i innych źródeł związanych z nauczaniem matematyki, transmisję i recepcję nowych idei w nauczaniu matematyki, kształcenie nauczycieli matematyki oraz edukację matematyczną grup uciskanych i dyskryminowanych przez system nauczania ze względu na płeć czy pochodzenie etniczne.

Wygłoszono łącznie 15 referatów 40-minutowych oraz 20 referatów 20-minutowych, w ramach pięciu sesji tematycznych. Odbyła się również sesja posterowa.

Dr Karpińska wygłosiła referat 40-minutowy na temat "Geometric constructions in secondary schools in Prussian Poland".

Był to czas bardzo owocny zarówno pod względem naukowym, jak i pod względem przybliżania naszym gościom polskiej historii, kultury i kuchni.

ICHME-8

Więcej szczegółów można znaleźć na stronie internetowej konferencji

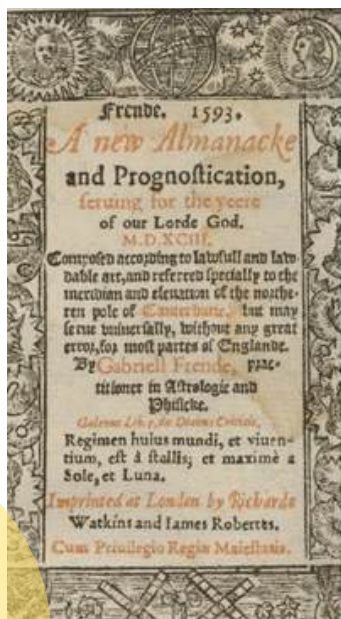
KLIKNIJ I ZOBACZ
WIĘCEJ

OSIĄGNIĘCIA
I SUKCESY

Dr Barbara Bienias otrzymała stypendium Fundacji z Brzezia Lanckorońskich

Z przyjemnością zawiadamiamy, że dr Barbara Bienias z Pracowni Historii Nauk Ścisłych **otrzymała prestiżowe stypendium Fundacji z Brzezia Lanckorońskich na prowadzenie badań naukowych w Anglii w 2025 r.**

Stypendia Fundacji Lanckorońskich i Fundacji z Brzezia Lanckorońskich są przyznawane humanistom na badania zagraniczne przez komisję konkursową działającą przy Polskiej Akademii Umiejętności.

Dr Bienias spędzi miesiąc w bibliotekach w Londynie, Cambridge i Oxfordzie, badając wczesną recepcję teorii kopernikańskiej w angielskim środowisku intelektualnym przełomu XVI i XVII w. Oprócz badań na źródłach środowiska uniwersyteckiego dr Bienias skupi się także na twórcach popularnych kalendarzy i prognostyków.

Życzymy dr Bienias samych sukcesów i gratulujemy!

DO SPRZEDAŻY TRAFIŁA KSIĄŻKA AUTORSTWA DR. MATEUSZA FRANCISZKA MARSZAŁKOWSKIEGO

„ŚREDNIOWIECZNE RĘKOPISY ILUMINOWANE Z CYSTERSKIEGO SKRYPTORIUM W PELPLINIE”

Opublikowana nakładem wydawnictwa Towarzystwa Naukowego w Toruniu, dwutomowa publikacja jest pierwszym kompletnym opracowaniem przedmiotowego zagadnienia i obejmuje tekst główny z analizami historyczno-artystycznymi, kodykologicznymi i paleograficznymi oraz katalog 32 rękopisów przepisanych w pelplińskim skrytorioium.

Książka ma na celu zaprezentowanie rękopisów, które zostały przepisane i udekorowane w pelplińskim skrytorioium, jej celem jest też ukazanie dynamiki i podziału/kolejnych etapów pracy w tamtejszym warsztacie rękopiśmienniczym. Wskazuje ponadto na metodę pracy z rękopisami – analizę dekoracji filigranowej – dzięki której możliwe staje się wskazanie miejsca i czasu powstania manuskryptu. Praca stanowi niezwykle cenny wkład w dzieje piśmienności cysterskiej oraz piśmienności na terenie państwa krzyżackiego.

Zbiór rękopisów średniowiecznych Biblioteki Diecezjalnej w Pelplinie jest najliczniejszy w skali instytucji kościelnych oraz piąty pod względem wielkości, biorąc pod uwagę wszystkie polskie księgozbiory. Wśród 273

woluminów, przechowywanych w pelplińskiej ksiąźnicy 187 stanowi spuściznę pocysterską. Z całego tego zespołu w klasztorным skrytorioium przepisane zostały 34 rękopisy, od początku XIV wieku do około 1427 roku. Identyfikacji rękopisów pelplińskich dokonano na podstawie wpisów własnościowych, kolofonów, zapisów kronikarskich i wreszcie – analiz komparatystycznych dekoracji filigranowych. Należy zaznaczyć, że wcześniejsza literatura przywoływała tylko 15 manuskryptów jako dzieła mnichów znad Wierzycy.

Przeprowadzone badania objęły rozpoznanie pocysterskiego rozproszonego zbioru, jak również tamtejszego skrytorioium. Opracowanie podstawy merytorycznej i metodologicznej stało się punktem wyjścia do analiz kodykologicznych, historyczno-artystycznych i paleograficznych. Wykonano ponadto badania multispektralne oraz makroXRF. Wnioski płynące z powyższych analiz pozwoliły na ustalenia w kontekście organizacji pracy w skrytorioium i jego dynamiki w ciągu czterech pokoleń.

WIĘCEJ INFORMACJI O KSIĄŻCE TUTAJ:

[kliknij i zobacz więcej](#)

DR JULITA KOMOSA Z WIZYTĄ W KIJOWIE

W dniach 15-20 września nasza pracownica dr Julita Komosa była z wizytą w Kijowie, gdzie prowadziła kwerendę w tamtejszych archiwach: Instytucie Rękopisu Narodowej Biblioteki Ukrainy im. Władimira Wiernadskiego oraz w Centralnym Państwowym Archiwum Organizacji Społecznych i Ukraińców.

Kwerenda była związana z badaniami prowadzonymi w ramach grantu: „Między nauką a polityką: ośrodki badające problematykę polską w Związku Sowieckim w latach 1921-1938”.

DZIAŁ WYDAWNICZY

Instytut Historii Nauki
Polskiej Akademii Nauk

ISSN 0023-589X
e-ISSN 2657-4020

KWARTALNIK HISTORII NAUKI I TECHNIKI

2024 • T. 69

KRONIKA:

- Résumé z konferencji „Od informacji do inspiracji. Słowniki biograficzne uczonych i studentów w nauce i historiografii”, Polska Akademia Umiejętności w Krakowie, 17–18 maja 2023 r.
Elżbieta Orman
- Profesor Krzysztof Maślanka – profesor emeritus IHN PAN
Jan Koroński, Karolina Karpińska
- Sprawozdanie z międzynarodowych warsztatów „Felix Klein’s Foreign Students: Opening up the Way for Transnational Mathematics” w Oberwolfach (15–20 października 2023 r.)
Joanna Zwierzyńska

W tym numerze:

ARTYKUŁY:

- Leśniczówka Kaczew (Szwedówka) – dawny dwór myśliwski Radziwiłłów oraz rys historyczny leśnictwa dóbr nieborowskich
Andrzej Cichy, Zbigniew Tucholski
- Steller’s Sea Cow – Benedykt Dybowski’s Little-known Contributions to European Zoological Museography
Piotr Daszkiewicz, Marcin Jan Kamiński, Dariusz Iwan
- Samochód dla Kowalskiego. Polaków drogi do masowej motoryzacji i codzienność motoryzacyjna w okresie 1971–1989
Hubert Wilk

KOMUNIKATY I MATERIAŁY:

- Mineralogiczna kolekcja w Gabinecie Historii Naturalnej księżnej Anny z Sapiehów Jabłonowskiej
Iwona Arabas
 - Kilka słów o parze ochronnych okularów w zbiorach Muzeum Narodowego w Krakowie
Monika Paś
- ### BIOGRAFIE:
- Andrzeja Walickiego biografia intelektualna. Ostatnie dziesięciolecie
Joanna Schiller-Walicka

Kliknij i zobacz
więcej

Instytut Historii Nauki
Polskiej Akademii Nauk

ISSN 0023-589X
e-ISSN 2657-4020

KWARTALNIK HISTORII NAUKI I TECHNIKI

2024 • T. 69

RECENZJE:

- Magdalena Bernacka, Piotr Czaja, Czytelnio polska, cześć ci, cześć. Dorobek polskich słuchaczy Akademii Górniczej w Leoben, Wydawnictwa AGH, Kraków 2021, ss. 520 *Elżbieta Orman*
- Andrzej Manecki, Ludzie nauk o Ziemi i Kosmosie z wydarzeniami lat minionych w tle. Utrwalanie pamięci, Wydawnictwo Mineralogiczne Mineralpress, Kraków 2023, ss. 446 *Zbigniew J. Wójcik*

WSPOMNIENIA:

- Profesor Wanda Grębecka (1932–2023) i jej związki z „Kwartalnikiem Historii Nauki i Techniki” *Anna Trojanowska*

W tym numerze:

ARTYKUŁY:

- Dezinformacja na temat COVID-19 w mediach społecznościowych a kryzys epistemiczny. Przegląd problemów *Jarosław Barański, Jacek Smereka*
- Orientaliści i orientalistyka w międzywojennym Wilnie (1920–1939) *Zbigniew Landoński*
- Italian and Polish Mathematicians Face Racial Persecution and Emigration: Backgrounds, Individual Fates and Global Aspects *Erika Luciano*
- Polska szkoła archeologii śródziemnomorskiej w audycjach Polskiego Radia (1971–1980). Nowe źródła w studiach nad historią dyscypliny i jej społeczną recepcją *Sebastian Siembora*
- Niedokończona twierdza – plan Christiana Dahlkego z 1746 r. dotyczący ufortyfikowania klasztoru OO. Dominikanów na Górze Różańcowej w Podkamieniu *Maciej Trąbski*

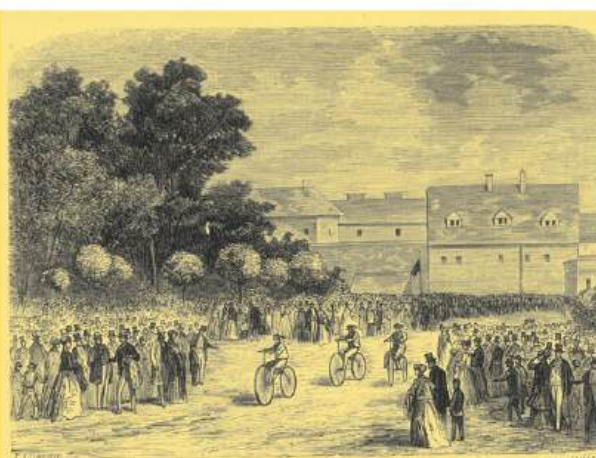
[Kliknij i przejdź do
Kwartalnika](#)

Instytut Historii Nauki
Polskiej Akademii Nauk

ISSN 0023-589X
e-ISSN 2657-4020

KWARTALNIK HISTORII NAUKI I TECHNIKI

2024 • T. 69

3

QUARTERLY JOURNAL OF THE HISTORY
OF SCIENCE AND TECHNOLOGY
INSTITUTE FOR THE HISTORY OF SCIENCE
POLISH ACADEMY OF SCIENCES

RECENZJE:

- ➔ Norman Davies, *Galicja. Historia nie narodowa*, tłum. Bartłomiej Pietrzyk, Znak Horyzont, Kraków 2023, ss. 848, ilustracje, mapy
Michał Piekarski
- ➔ Heveliana. *Księżyc i Tarcza Sobieskiego*. Heveliana dawne i sztuka współczesna, red. Dorota Folga-Januszewska, oprac. graficzne Lech Majewski, Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Warszawa 2022, ss. 239, ilustracje
Karolina Targosz

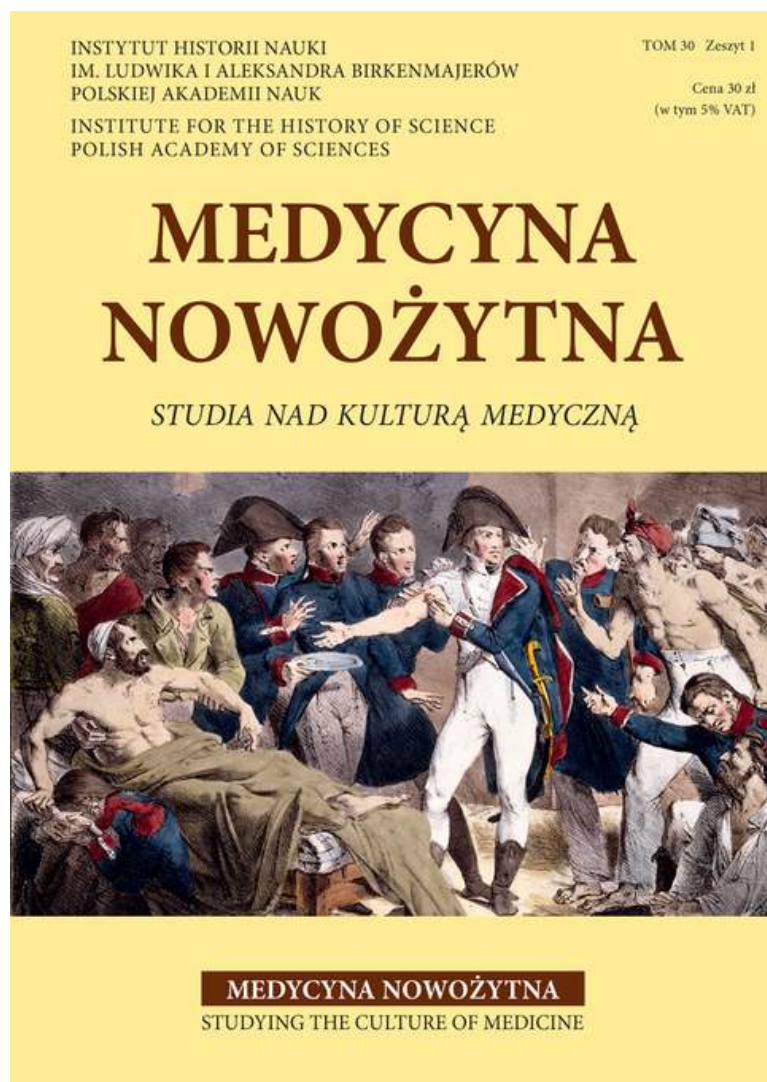
W tym numerze:

ARTYKUŁY:

- ➔ *Uczucia i metodologia: idee badania historii w pismach Joachima Lelewela z lat 1815–1824*
Marta Ciechowicz
- ➔ *Komisje Archeologiczne Śląskiego Instytutu Naukowego w Katowicach*
Maciej Fic
- ➔ *The Silesian Impact of Hero's Treatise. Salomon de Caus and the Wrocław Garden of Laurentius Scholz*
Żygmunt Luniewicz, Marzanna Jagiełło
- ➔ *Naukowy awans kobiet w XX w. Casus docent Anny Rynkowskiej*
Żolanta Kolbuszewska
- ➔ *Wcześniej niż Elżbieta Heweliusz: Maria Cunitia i astronomia obserwacyjna XVII stulecia*
Jarosław Włodarczyk, Jakub Żbądzki
- ➔ *Nieznany wykaz lokomotyw leśnych kolei wąskotorowych w Polsce z lat 1956–1970*
Bartosz Kozak

Kliknij i przejdź do
Kwartalnika

„Medycyna Nowożytna- STUDIA NAD KULTURĄ MEDYCZNĄ” Tom 30

W tym numerze:

STUDIA:

- ➔ Problematyka rozmowy z chorym w polskiej literaturze medycznej w pierwszej połowie XIX wieku
Jarosław Barański, Marek Murawski

ANACHRONICA:

- ➔ Maciej z Miechowa. Astrolog, medyk, a może jatromatematyk?
Sylwia Konarska-Zimnicka
- ➔ Państwowy Zakład Higieny o żywności i odżywianiu w Polsce w latach 1945–1970
Dariusz Jarosz

PRACE ANALITYCZNE:

- ➔ Problem epidemii dżumy podczas wyprawy Napoleona do Egiptu w latach 1798–1801
Maria Joanna Turowska
- ➔ Wytyczne dla aptekarzy wojskowych na czas wojny w oparciu o Wojenny Regulamin Sanitarny z 1908 roku
Joanna Lusek
- ➔ Józef Wiczkowski (1857–1924) – zapomniany lekarz-diagnosta, naukowiec, dydaktyk i społecznik
Katarzyna Klimasz, Przemysław J. Tomasiak

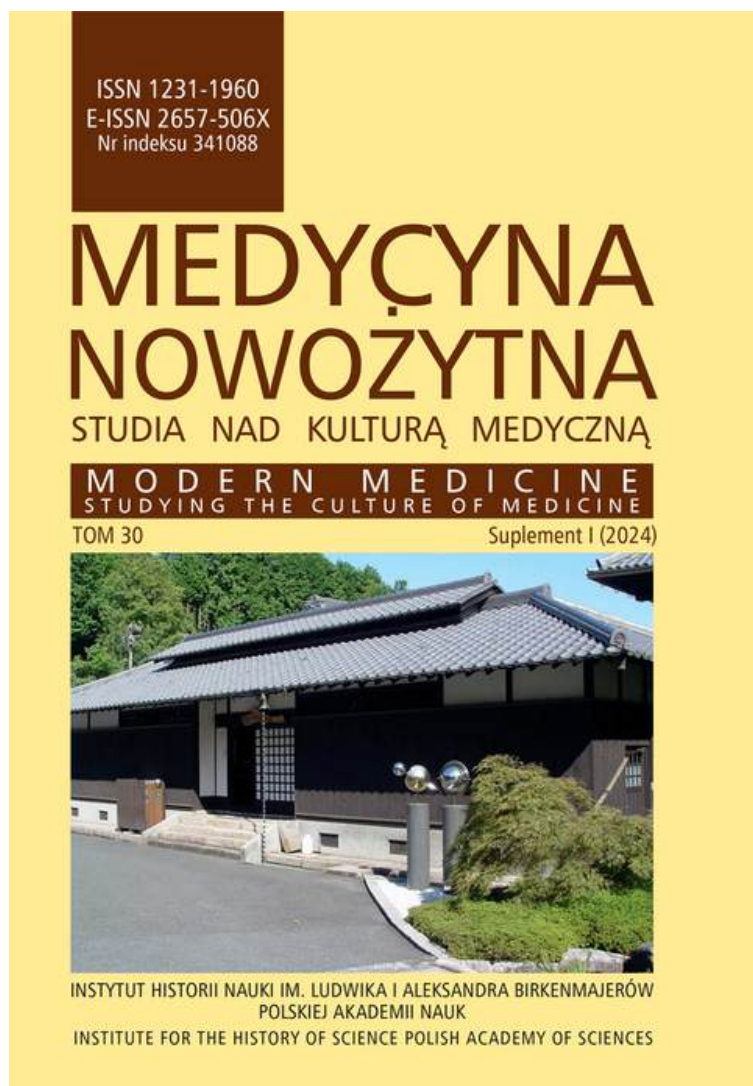
RECENZJE I OMÓWIENIA:

- ➔ Magdalena Grenda-Kurmanow, Zielniki. Ochrona i konserwacja, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 2023, ss. 286.
Iwona Arabas
- ➔ Odpowiedź na recenzję Tadeusza Srogosza: „O negatywnych skutkach pandemii koronawirusa i wojny dla piśmiennictwa historyczno-medycznego (analiza przypadku rozważań Renaty Elżbiety Paligi na temat dżumy w epoce stanisławowskiej)”, opublikowanej na łamach „Medycyny Nowożytnej” 2023, z. 2, która dotyczy mojej książki *Wojny i epidemie w dziejach Rzeczypospolitej. Dżuma. Cholera. Tyfus*, PWN 2022
Renata Paliga

Kliknij i zobacz
więcej

„Medycyna Nowożytna- STUDIA NAD KULTURĄ MEDYCZNĄ”

Tom 30 Supplement I

DATA WYDANIA 11/09/2024

NAUKI FARMACEUTYCZNE:

- ➔ Application of the leaves of *Phellodendron amurense* on new type of foods (novel food)
Hirohisa Suido, Shoji Asada, Iwona Arabas

ETNOGRAFIA:

- ➔ Nie tylko leczą, nie tylko odżywiają... Aktyk i inne „napoje zdrowotne” w Kirgistanie
Danuta Penkala-Gawęcka

ROŚLINY LECZNICZE W LITERATURZE I SZTUCE:

- ➔ Uwieńczy skroń, oczyści krew, ochroni przed piorunem. O wawrzynie poetyckim, magicznym i skutecznym
Joanna Partyka

W tym numerze:

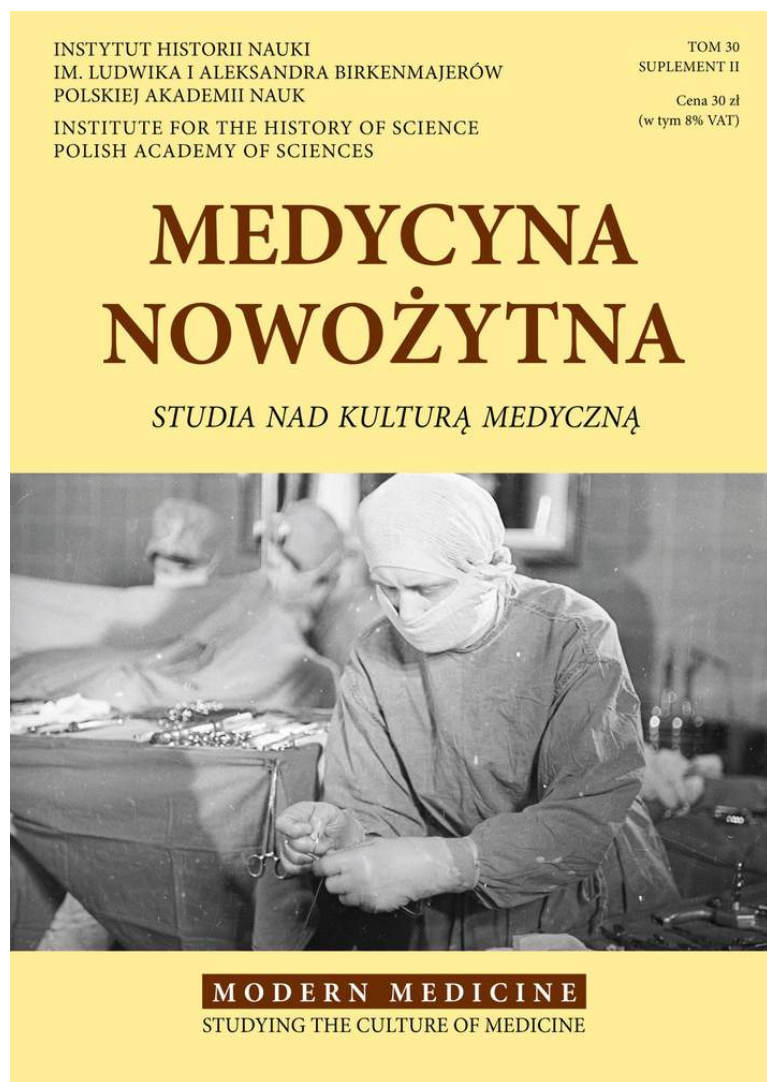
HISTORIA FARMACJI I BOTANIKI:

- ➔ Drzewo kary Judasza
Ludwik Frey
- ➔ O leku roślinnym: krótka historia pojęcia i związanych z nim regulacjach prawnych.
Robert Księżopolski
- ➔ Szafran i *Crocus* jako surowiec leczniczy i przyprawa w polskich renesansowych zielnikach
Anna Trojanowska
- ➔ Hortus medicus wrocławskiego lekarza, humanisty oraz kolekcjonera Laurentiusa Scholza (1552–1598) i jego padewskie parantele
Marzanna Jagiełło
- ➔ Medykamenty roślinne w leczeniu szlachty w osiemnastowiecznej Rzeczypospolitej (na przykładzie zamówień aptecznych Elżbiety z Lubomirskich Sieniawskiej, kasztelanowej krakowskiej)
Bożena Popiołek
- ➔ „Zofiówka” Szczęsnego Potockiego wśród ukraińskich stepów
Lidia Maria Czyż

Kliknij i zobacz
więcej

„Medycyna Nowożytna- STUDIA NAD KULTURĄ MEDYCZNĄ”

Tom 30 Supplement II

DATA WYDANIA 20/06/2024

W tym numerze:

➔ Nauka medyczna w służbie narodu. Historia powstania Instytutu Hematologii w Warszawie
Renata Paliga

➔ Powstanie Polskiego Towarzystwa Gerontologicznego szansą na rozwój badań naukowych w zakresie gerontologii w okresie powojennym (do roku 1989)
Małgorzata Marcysiak

➔ Polska szkoła neuromiologiczna i jej miejsce w światowej neurologii na przykładzie Katedry i Kliniki Neurologii Akademii Medycznej w Warszawie. Okres 1958–1989
Radosław Kanarkowski

➔ Od lekarza fabrycznego do przemysłowej służby zdrowia – początki pomocy medycznej w zakładach pracy w PRL (1945–1953)
Szymon Ososiński, Iwona Kozłowska

➔ Malaria – występowanie, leczenie i zapobieganie chorobie na ziemiach polskich w latach 1939–1967 (wybrane zagadnienia)
Maria Ciesielska, Anna Marek

➔ „Leki często woziło się w koszykach z hurtowni”. Węzłowe problemy dolnośląskich aptek w latach 1945–1951 ze szczególnym uwzględnieniem okresu pionierskiego
Kacper Rosner-Leszczyński

➔ Aptekarstwo polskie w świetle ustawodawstwa w latach 1944–1989
Anna Żuk

➔ Wchłanialne nici chirurgiczne: katgut i Dexon w Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej na tle rozwoju technologii zachodnich
Piotr Skalski

➔ Historia Laboratorium Techniczno-Dentystycznego „Dentstal” w Bytomiu
Joanna Lusek

**Kliknij i zobacz
więcej**

A photograph of a library with rows of bookshelves filled with books. Several light bulbs are hanging from the ceiling, some of which are illuminated, creating a warm, ambient glow. The background is slightly blurred, emphasizing the depth of the library.

NOWOŚCI BIBLIOTECZNE

LINKI W NUMERACH SYGNATUR PROWADZĄ DO REKORDU KSIĄŻKI W KATALOGU BIBLIOTEKI IHN

- Heller Michał, *Teoria względności Mikołaja Kopernika*, Kraków, 2023. Sygnatura: **21997**
- *Historia to nie dziwka. Antologia tekstów Pawła Jasienicy, jego interlokutorów i recenzentów, wstęp i koment.* A. Kierys, Kraków, 2018. Sygnatura: **22004**
- *Nowy Świat w polskich opisach geograficznych z XVII i XVIII wieku*, red. D. Adamiec, Warszawa ; Kraków, 2016. Sygnatura: **22006**
- *Obraz natury w kulturze intelektualnej, literackiej i artystycznej doby staropolskiej*, red. nauk. E. Buszewicz, J. Dąbkowska-Kujko, A. Jakóbczyk-Gola, A. Nowicka-Jeżowa, Warszawa, 2020. Sygnatura: **21998**
- Rosołowski Marcin, *Bibliografia zawartości czasopism warszawskich 1795-1831*, Warszawa, 2024. Sygnatura: **P.21999**
- *Ślad komety w Prognoście Jana Bohomolca*, red. P. Kupiszewski i A. Przyborska-Szulc, Warszawa ; Kraków, 2018. Sygnatura: **22007**
- Żmudzki Paweł, *Dux fabulosus. O tradycji historiograficznej osnutej wokół postaci Leszka Czarnego od "Gesta Lestkonis" do dzieł Bartosza Paprockiego*, Warszawa, 2023. Sygnatura: **22002**
- Waquet Françoise, *Emocjonalna historia wiedzy (XVII-XXI wiek)*, Warszawa, 2024. Sygnatura: **22041**
- Miecznik Jerzy B., *O losach polskich geologów. Cz. 2*, Warszawa, 2023. Sygnatura: **P.22037/2**
- Sady Wojciech, *Dzieje religii, filozofii i nauki : od soboru trydenckiego do Kartezjusza*, Kęty, 2023. Sygnatura: **22016**
- Cassirer Ernst, *Jednostka i kosmos w filozofii Odrodzenia*, Warszawa, 2023. Sygnatura: **22034**
- Juan Caramuel Lobkowitz. *The last scholastic polymath*, eds. P. Dvořák, J. Schmutz, Prague, 2008. Sygnatura: **22012**
- Mączak Antoni, Tygielski Wojciech, *Latem w Tocznieli*, Warszawa, 2000. Sygnatura: **22015**
- Kaczyńska Elżbieta, *Niechciane, porzucane, naznaczone. Dzieci w modernizującej się Europie (od schyłku XVIII do początków XX wieku)*, Warszawa, 2024. Sygnatura: **II.22032**
- Sznajderski Tadeusz, *Stanisława Staszica koncepcja człowieka*, Warszawa, 2020. Sygnatura: **22033**
- *What is new in the New Universities? Learning in Central Europe in the Late Middle Ages (1340-1500)*, ed. by E. Jung, Warszawa, 2018. Sygnatura: **22035**
- Friszke Andrzej, *Żwiązek Harcerstwa Polskiego 1956-1963. Społeczna organizacja wychowawcza w systemie politycznym PRL*, Warszawa, 2016. Sygnatura: **22014**
- Jaros Jerzy, *Słownik historyczny kopalń węgla na ziemiach polskich*, Katowice, 1984. Sygnatura: **P.22019**

Lista ta jest jedynie przeglądem nowowprowadzonych do księgozbioru pozycji. Pełny wykaz nowych książek znaleźć można w naszym katalogu, w zakładce

NOWOŚCI

A close-up, top-down view of a person's hands typing on a laptop keyboard. The person's skin is fair and has some hair on the forearms. The laptop is dark-colored. In the background, a smartphone is visible on a light-colored wooden desk. The image is overlaid with a semi-transparent dark blue rectangle containing the word 'KONKURSY' in white, bold, serif font. The background also features a blurred image of a calendar or chart with columns labeled 'Month 2' and 'Month 3' and various colored bars.

KONKURSY

RUSZYŁ NABÓR WNIOSKÓW W RAMACH PROGRAMU **FULBRIGHT SPECIALIST AWARD**

Polsko-Amerykańska Komisja Fulbrighta rozpoczęła nabór wniosków w ramach programu Fulbright Specialist Award. Oferta skierowana jest do uczelni, instytutów badawczych, jednostek naukowych PAN i innych, jak również do placówek oświatowych, a także do instytucji rządowych i pozarządowych.

Stypendia na okres od minimum 14 do maksimum 42 dni przyznawane są na zasadzie konkursu instytucjom, które zaproszą amerykańskiego specjalistę do m.in. prowadzenia wykładów, seminariów i warsztatów lub uczestnictwa w lokalnych programach i projektach badawczych, a także do udziału w sympoziach i konferencjach.

Stypendia przyznawane są w następujących dziedzinach: nauki biologiczne, nauki chemiczne, nauki humanistyczne, nauki matematyczne, nauki medyczne, nauki polityczne, nauki prawne, nauki przyrodnicze, nauki rolnicze, nauki społeczne, nauki ścisłe, nauki techniczne.

Termin składania wniosków upływa 13 listopada.

Szczegółowe informacje o Programie, w tym zasady aplikacji, znajdują się na stronie: <http://www.fulbright.edu.pl/specialist/> oraz na stronie **Fulbright Specialist Program** administrowanej przez World Learning.

Rozstrzygnięcie 12. edycji Nagrody im. Jana Jędrzejewicza

30 września 2024 r. w Miejskim Centrum Kultury w Płońsku odbyło się uroczyste rozstrzygnięcie 12. edycji konkursu o Nagrodę im. Jana Jędrzejewicza. O tytuł najlepszej polskiej książki z historii nauki i techniki wydanej w 2023 r. walczyły 63 książki.

Laureatem 12. edycji Nagrody im. Jana Jędrzejewicza został dr hab. Przemysław Dominas, autor monografii Centralna kolej transandyjska Callao – Lima – La Oroya. Dzieło polskiego inżyniera Ernesta Malinowskiego, wydanej przez Księży Młyn Dom Wydawniczy oraz Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA (Łódź 2023).

Kapituła przyznała dodatkowo dwa wyróżnienia: **prof. Marianowi Chachajowi** za książkę Mikołaj Kopernik czasy studenckie. Kraków, Bolonia, Rzym, Padwa i Ferrara (1491–1503). Miejsca – ludzie – książki, opublikowaną przez Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (Toruń 2023) oraz **dr. Piotrowi Ratajowi** za książkę Rozwój elektrotechniki we Lwowie do 1914 roku, wydaną przez Instytut Historii Nauki PAN oraz ASPRA-JR (Warszawa 2023).

W tegorocznej edycji przyznano także specjalne wyróżnienie trzytomowemu dziełu Encyklopedia polskiej nauki akademickiej opublikowanemu przez Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika (Toruń 2023). Upamiętniono w ten sposób działalność naukową jej autora, **śp. prof. Piotra Hübnera**. Dyplom oraz statuetkę odebrał syn profesora, dr Mateusz Hübner.

W tym roku uroczystość wręczenia Nagrody im. Jana Jędrzejewicza została rozszerzona o dwa dodatkowe wydarzenia. Po zapaleniu zniczy i złożeniu wieńców na grobie patrona konkursu, odbyła się ceremonia odsłonięcia murali upamiętniających postaci płońskiego astronoma. Na koniec finaliści odwiedzili Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne w Płońsku.

Zdjęcia: dr Justyna Rogińska

KALENDARZ WYDARZEŃ 2024

Kwiecień

Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob	Niedz
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Maj

Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob	Niedz
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Czerwiec

Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob	Niedz
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Lipiec

Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob	Niedz
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Sierpień

Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob	Niedz
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Wrzesień

Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob	Niedz
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Październik

Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob	Niedz
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Listopad

Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob	Niedz
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Grudzień

Pon	Wt	Śr	Czw	Pt	Sob	Niedz
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Dowiedz się więcej o wydarzeniach w naszym Instytucie klikając na daty oznaczone czerwonym kolorem!

PRZYDATNE STRONY

Repozytorium Otwartych
Publikacji Naukowych

Repozytorium Otwartych Publikacji Naukowych OPEN, prowadzonym w Interdyscyplinarnym Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego Uniwersytetu Warszawskiego, wcześniej działającym jako Repozytorium CeON. Repozytorium służy polskim naukowcom ze wszystkich dziedzin do udostępniania w sposób otwarty artykułów, książek, materiałów konferencyjnych, raportów, rozpraw doktorskich i innych tekstów naukowych.

[ODWIEDŹ STRONĘ](#)

UNIWERSYTET
WARSZAWSKI

DANE BADAWCZE UW
REPOZYTORIUM

Repozytorium Dane Badawcze UW zbudowane zostało z uwzględnieniem wszystkich dziedzin nauki, zarówno humanistycznych, jak i ścisłych, czy przyrodniczych.

Oprócz archiwizacji i udostępniania danych, umożliwia również powiązanie zasobów z innymi rezultatami pracy badawczej, m.in. artykułami naukowymi.

[ODWIEDŹ STRONĘ](#)

NAVOICA

Szukaj...

Strona główna

Katalog kursów

PL

Zaloguj się

Zarejestruj się

Nauka dostępna dla wszystkich

Odkryj bezpłatne kursy przygotowane przez polskie uczelnie i instytucje. Będziesz uczyć się online w dowolnym czasie i tempie. Po ukończeniu kursu otrzymasz zaświadczenie.

[Zobacz nasze kursy »](#)

NAVOICA jest polską platformą edukacyjną z kursami typu MOOC, należąca do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, którą rozwija Ośrodek Przetwarzania Informacji – Państwowy Instytut Badawczy (OPI PIB).

Nazwa platformy pochodzi od Nawojki, która zgodnie z legendą była pierwszą polską studentką.

[ODWIEDŹ STRONĘ](#)

RepOD

Repozytorium Otwartych Danych RepOD to repozytorium ogólnego przeznaczenia służące do otwartego udostępniania wszelkiego typu danych badawczych wytworzonych, zebranych lub opisanych na potrzeby działalności naukowej.

[ODWIEDŹ STRONĘ](#)

Repozytorium Danych Społecznych

Repozytorium Danych Społecznych RDS to dziedzinowe repozytorium służące do otwartego udostępniania ilościowych oraz jakościowych danych społecznych.

[ODWIEDŹ STRONĘ](#)

Przeszukaj największą bazę naukową w Polsce

100% publikacji pełnotekstowych

Szukane słowa

Wszędzie ▾

SZUKAJ

[Wyszukiwanie zaawansowane](#)

574503

artykułów

1702

czasopism

2082

książek

46%

publikacji na licencji CC

Biblioteka Nauki udostępnia w sposób otwarty pełne teksty artykułów publikowanych w polskich czasopismach naukowych oraz pełne teksty wybranych książek naukowych wraz z ich metadanymi.

[ODWIEDŹ STRONĘ](#)

Podcasty Polskiej Akademii Nauk

[ODWIEDŹ STRONĘ](#)

POMOCNE MATERIAŁY

ASYSTENT PROJEKTU

Dowiedz się jak przeprowadzić projekt od początku do końca

KLIKNIJ I ZOBACZ

ASYSTENT BUDŻETOWY

Sprawdź gdzie zakwalifikować koszty Twojego projektu

KLIKNIJ I ZOBACZ

PRZYDATNE NARZĘDZIA

Odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania, możliwość rozmowy z wirtualnym ekspertem oraz wiele innych...

KLIKNIJ I ZOBACZ

PLATFORMA KONKURSOWA

Znajdź dofinansowanie swojego projektu

KLIKNIJ I ZOBACZ

WEŹ UDZIAŁ W ANKIECIE NA TEMAT NEWSLETTERA

ELEMENTY

Serdecznie zachęcamy Państwa do wzięcia udziału w ankiecie dotyczącej naszego instytutowego newslettera „ELEMENTY”. Państwa opinie są dla nas niezwykle cenne, ponieważ pozwolą nam ulepszyć kolejne numery i lepiej dostosować je do potrzeb.

Ankieta jest anonimowa, a jej wyniki zostaną zaprezentowane w następnym numerze. Dziękujemy za Państwa wsparcie i czas!

KLIKNIJ I WEŹ UDZIAŁ

